

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10

1216 København K

kra@jm.dk + jm@jm.dk

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98

DATO: 12. januar 2015
SAGSNR.: 2014 - 3972
ID NR.: 329461

Høring - over vedtagne retsakter inden for det civil-, handels- og familieretlige område, der er omfattet af det danske retsforbehold

Ved e-mail af 18. december 2014 har Justitsministeriet anmodet om eventuelle bemærkninger til de vedtagne retsakter inden for det civil- og handelsretlige samarbejde, der er omfattet af det danske retsforbehold. Høringen skal give et grundlag for den såkaldte analysegruppens og den politiske følgegruppens arbejde med senest den 1. februar 2015 at præsentere en samlet status for samarbejdet til den politiske forligskreds, så forligspartierne i enighed kan træffe beslutning om, hvilke af de eksisterende retsforbeholdsråmte retsakter, de ønsker at tilvælge.

Henset til, at høringsmaterialet blev fremsendt kort før juleferien med en frist til den 12. januar 2015, er materialet reelt fremsendt med en frist på under 10 arbejdsdage til afgivelse af svar.

Advokatrådet skal bemærke, at en så kort frist vanskeliggør en nærmere stillingtagen til det betydelige og væsentlige materiale, der er omfattet af høringen.

Såfremt det danske retsforbehold i henhold til aftalepartiernes ønske omdannes til en tilvalgsordning, opfordrer Advokatrådet kraftigt til, at Justitsministeriet – i forhold til påtænkte tilvalg af konkrete retsakter – på ny indhenter bemærkninger fra sagens høringsparter med høringsfrister, der sikrer ordentlig tid til at gennemgå retsakterne.

Advokatrådet skal imidlertid på det foreliggende grundlag udtale følgende bemærkninger:

Samarbejdet generelt

Med Amsterdam-traktatens ikrafttræden den 1. maj 1999 blev Danmarks forbehold over for EU's civilretlige samarbejde aktiveret med den konsekvens, at retsakter vedtaget efter denne dato ikke er bindende for og ikke omfatter Danmark.

Frem til denne dato havde Danmark fuldt ud deltaget i samarbejdet, der byggede på konventioner, og var bl.a. klar til at gennemføre de indtil da udarbejdede konventioner om skilsmisse, forkyndelse og insolvens i dansk ret.

Fra den 1. maj 1999 og til i dag er der udarbejdet adskillige retsakter på det civilretlige område i form af især forordninger og til dels direktiver. Danmark er gennem ”nødløsningen” fra 2005 med parallelaftaler alene koblet på Domsforordningen, forkyndelsesforordningen og forordningen om underholdsbidrag. Det er næppe muligt at indgå flere parallelaftaler. Det er i hvert fald ikke sket. I forbindelse med udarbejdelse af de nye retsakter har Danmark deltaget i forhandlingerne, dog uden stemmeret.

EU’s civilretlige samarbejde er globalt set unikt af flere årsager. For det første er det ganske omfattende og regulerer de vigtigste civilretlige områder spændende fra kontrakt- og erstatningsret over international retshjælp, insolvens og civilproces til familie- og arveret. For det andet omfatter det 26 medlemslande og dermed et område med over 600 mio. mennesker og et stort antal virksomheder. For det tredje er den harmonisering, der opnås, særdeles effektiv, fordi de fleste retsakter er lavet som forordninger. For det fjerde har EU-Domstolen kompetence til at fortolke retsakterne, hvorfor der foreligger en omfattende retspraksis om de enkelte retsakter, især Domsforordningen og skilsmisseforordningen, yderligere bidrager til harmoniseringen.

Med Lissabon-traktaten fik Danmark mulighed for samme tilvalgsløsning, som Storbritannien og Irland har haft siden 1999. Disse to lande har tilvalgt stort set samtlige retsakter. I praksis har dette betydet, at Danmark er det eneste EU-land, som ikke deltager i EU’s omfattende civilretlige samarbejde, og Danmark har således været isoleret på dette område de sidste 15 år.

Advokatrådet finder, at det grundlæggende hensyn for international civilret er harmonisering af reglerne gennem samarbejde for at undgå forum shopping og spekulation i lovvalg og anerkendelse af retsafgørelser mv. Hertil kommer, at harmonisering er vejen frem ved internationalt retshjælpssamarbejde i forhold til navnlig bevisoptagelse, forkyndelse retshjælp mv. Det er derfor afgørende for danske virksomheder, personer og domstole mv., at Danmark deltager fuldt ud i EU’s civilretlige samarbejde, der jo som nævnt er unikt.

Advokatrådet finder derfor, at Danmark bør tilvælge alle retsakter på det civilretlige område.

De enkelte retsakter

Rådets forordning (EF) nr. 1346/2000 af 29. maj 2000 om konkurs (konkursforordningen)

Konkursforordningen bygger på en konvention fra 1996, som Danmark i sin tid havde underskrevet og var klar til at gennemføre i dansk ret. Forordningen harmoniserer reglerne om domstolenes internationale kompetence i sager om insolvens, om lovvalget og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på insolvensområdet. Udgangspunktet er, at en insolvensbehandling skal indledes i det land, hvor skyldneren har centrum for sine hovedinteresser, og at insolvens foregår efter dette lands lov. Dette er i god overensstemmelse med dansk ret, der dog er ulovreguleret og alene baseres på sparsom retspraksis og teori. Danmark deltager ikke i et lignende samarbejde med andre lande, bortset fra de nordiske lande gennem den nordiske konkurskonvention. Insolvensforordningen har i EU navnlig vist sin værdi i kølvandet på finanskrisen.

Danmarks tilvalg af konkursforordningen vil betyde, at danske insolvensbehandlinger i modsætning til nu anerkendes uden videre i de andre EU-lande, og at Danmark i sagens natur skal anerkende sådanne behandlinger fra de andre EU-lande. Forordningens regler er moderne og tidssvarende og i god overensstemmelse med dansk ret. Der er i dag langt flere grænseoverskridende konkurser end for 10-20 år siden.

Advokatrådet anbefaler derfor, at Danmark tilvælger konkursforordningen.

Rådets forordning (EF) nr. 1206/2001 af 28. maj 2001 om samarbejde mellem medlemsstaternes retter om bevisoptagelse på det civil- og handelsretlige område (bevisoptagelsesforordningen)

Forordningen bygger i vidt omfang på Haagerkonventionen fra 1970 om bevisoptagelse i civile sager. 58 lande deltager i konventionen, herunder Danmark og stort set samtlige øvrige EU-lande. Imidlertid indeholder forordningen langt mere effektive og moderne regler end konventionen, uden at substansen er ændret i væsentligt omfang.

Danmarks tilvalg af denne forordning må derfor anses for naturlig, hvorfor Advokatrådet anbefaler, at Danmark tilvælger bevisoptagelsesforordningen.

Rådets direktiv nr. 2002/8/EF af 27. januar 2003 om forbedret adgang til domstolene i grænseoverskridende tvister gennem fastsættelse af fælles mindsteregler for retshjælp i forbindelse tvister af denne art (retshjælpsdirektivet)

Danmark har tiltrådt Strasbourg-overenskomsten fra 1977 om formidling af ansøgninger om fri proces og retshjælp mellem forskellige lande, jf. BKI nr. 109 af 11/11/1986 med efterfølgende ændring ved BKI nr. 16 af 12/06/2003. Reglerne garanterer dog ikke borgerne retshjælp som sådan. Retshjælpsdirektivet har til formål at garantere et passende retshjælpsniveau i forbindelse med grænseoverskridende sager, jf. forarbejderne til direktivet samt direktivets betragtninger.

Retshjælpsdirektivet giver på nogle punkter borgerne bedre rettigheder end reglerne

om ”Retshjælp og fri proces” i retsplejelovens kapitel 31 (§§ 323-335). Direktivet indebærer f. eks. i modsætning til de danske regler, at retshjælpsmodtageren som udgangspunkt har ret til en fortsættelse af retshjælpen under en appel, også når retshjælpsmodtageren selv appellerer sagen (artikel 9, stk. 3, og betragtning 20 sammenholdt med Rpl. § 327, stk. 2.) De specifikke tilfælde nævnt i Rpl. § 327, stk. 1, nr. 1 vedrørende sager om ændring af en aftale eller dom efter forældreansvarslovens §14 eller § 17, stk. 2, som der ikke kan gives fri proces til, ses heller ikke undtaget i retshjælpsdirektivet. Gennemføres direktivet bør det overvejes at revidere de nugældende regler i Rpl. ’s kapitel 31 således, at de kommer til at svare til rettighederne efter direktivet.

Advokatrådet anbefaler, at Danmark tilvælger retshjælpsdirektivet.

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 805/2004 af 21. april 2004 om indførelse af et europæisk tvangsfuldbyrdsdokument for ubestridte krav

Denne forordning indførte et europæisk tvangsfuldbyrdsdokument for ubestridte krav, så der skabes fri bevægelighed for retsafgørelser, retsforlig og officielt bekræftede dokumenter i medlemsstaterne uden en eksekvaturprocedure forud for anerkendelsen og fuldbyrdelsen. Debitors retssikkerhed beskyttes bl.a. ved fastsættelse af mindstestandarder for retssager om ubestridte krav. Forordningens anvendelsesområde svarer i det store hele til Domsforordningens anvendelsesområde, hvor eksekvatur afskaffes med den nye Domsforordning, som Danmark gennem parallelaftalen er bundet af.

Advokatrådet anbefaler derfor, at Danmark tilvælger forordningen om et europæisk tvangsfuldbyrdsdokument for ubestridte krav.

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1896/2006 af 12. december 2006 om indførelse af en europæisk betalingspåkravsprocedure

Denne forordning indførte en europæisk betalingspåkravsprocedure, som muliggør fri bevægelighed for europæiske betalingspåkrav i medlemsstaterne. Forordningen fastsætter mindstestandarder for påkravsproceduren og sikrer, at et påkrav udstedt af en ret og eksegitelt i denne medlemsstat kan tvangsfuldbyrdes i de andre medlemsstater. Forordningens anvendelsesområde svarer stort set til anvendelsesområdet for Domsforordningen og Domsforordningens kompetenceregler gælder i forordningen om indførelse af en europæisk betalingspåkravsprocedure.

Ud fra sammenhængen med Domsforordningen vil et dansk tilvalg af denne forordning derfor give danske virksomheder meget bedre og billigere muligheder for at inddrive krav i de andre medlemsstater uden først at skulle opnå en dom for kravet.

Advokatrådet anbefaler derfor, at Danmark tilvælger denne forordning.

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 861/2007 af 11. juli 2007 om indførelse af en europæisk småkravsprocedure

Ved denne forordning blev der indført en europæisk småkravsprocedure for fordringer på op til 2.000 euro i grænseoverskridende sager. For tiden behandles et forslag om bl.a. at øge beløbsgrænsen til 10.000 euro. Den fastsatte småkravsproceduren er baseret på brug af formularer, og der er som hovedregel tale om en skriftlig procedure, medmindre retten finder det nødvendigt at afholde et mundtligt retsmøde. Forordningen fastsætter også tidsfrister for parterne og retten for at fremskynde sagsbehandlingen. Under forordningen anvendes fire forskellige formularer.

I dansk ret indeholder retsplejelovens kap. 39 regler om forenklet behandling af sager på op til 50.000 kr. Som i forordningen om en europæisk småkravsprocedure er der tale om en forenklet procesform.

Det er Advokatrådets vurdering, at den europæiske småkravsprocedure lever op til de generelle retssikkerhedsmæssige krav, der stilles til domstolenes behandling af tvister samt hensynet til at nå en materielt rigtig afgørelse.

Da Danmark allerede har regler om småsager, og da det vil være en stor fordel for danske virksomheder og personer at have de samme regler, som virksomheder og personer har i de andre EU-lande i grænseoverskridende tvister, anbefaler Advokatrådet, at Danmark tilvælger denne forordning.

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 864/2007 af 11. juli 2007 om lovvalgsregler for forpligtelser uden for kontrakt (Rom II-forordningen)

Rom II-forordningen harmoniserer lovvalgsreglerne for erstatning uden for kontrakt. Hovedreglen er anvendelse af skadesstedets lov. Denne fraviges dog, hvis enten skadevolder og skadelidte har sædvanligt opholdssted i samme land, eller hvis sagen har åbenbart nærmere tilknytning til et andet land. Herudover har forordningen lovvalgsregler om erstatning i sager om produktansvar, illoyal konkurrence, miljøskader, intellektuelle ejendomsrettigheder, forpligtelser, der udløses af forhandlinger forud for indgåelse af en kontrakt samt om uberettiget berigelse og uanmodet forretningsførelse. Forordningen har også afbalancerede regler om lovvalgsaftaler, der kan indgås frit i erhvervsmæssige forhold, men kun efter tvistens opståen i ikke-erhvervsmæssige forhold.

Dansk ret er ulovreguleret og baseres på sparsom retspraksis og teori. Nogle domme bygger på skadesstedets ret, andre på et skøn over sagens nærmeste tilknytning. Der er ikke megen retspraksis om de særlige emner, som Rom II-forordningen har regler for.

Danmarks tilvalg af denne forordning vil betyde, at retsstillingen bliver langt mere klar og gennemskuelig samtidig med, at en vis grad af fleksibilitet bevares. Et tilvalg

vil således have store fordele, udover den opnåede harmonisering med de andre EU-lande, for Danmark.

Advokatrådet anbefaler derfor, at Danmark tilvælger Rom II-forordningen.

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv nr. 2008/52/EF af 21. maj 2008 om visse aspekter af mægling på det civil- og handelsretlige område (mæglingsdirektivet)

Mæglingsdirektivet har lettet adgangen til alternativ tvistbilæggelse og fremmet anvendelsen af mægling i EU, så retssager undgås. Direktivet, der gælder for grænseoverskridende tvister i civile sager og for inden- og udenretlig mægling, indeholder regler om mæglingsens karakter, fortrolighed, om eksegibilitet af aftaler indgået efter mægling og afbrydelse af forældelsesfrister.

I dansk ret er udenretlig mægling ulovreguleret, mens retsplejeloven har regler om retsmægling.

Danmarks tilvalg af mæglingsdirektivet vil medføre, at Danmark opnår ensartede regler på niveau med de andre EU-lande om både inden- og udenretslig mægling på de områder, som direktivet regulerer. Hermed vil brugen af mægling blive øget i Danmark og medvirke til en aflastning af domstolene samt færre udgifter for virksomheder og personer, herunder forbrugere til løsning af tvister. Disse forhold vil efter Advokatrådets vurdering være til stor gavn for danske virksomheder og personer, herunder forbrugere.

Advokatrådet anbefaler derfor, at Danmark tilvælger mæglingsdirektivet.

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 593/2008 af 17. juni 2008 om lovvalgsregler for kontraktretlige forpligtelser (Rom I-forordningen)

Rom I-forordningen er Romkonventionens efterfølger. Den indeholder stort set de samme regler som konventionen og gælder for kontrakter indgået efter den 17. december 2009, mens konventionen gælder for kontrakter indgået før denne dato. I Danmark gælder alene konventionen og for alle aftaler uanset indgåelsestidspunktet.

Som konventionen bygger forordningen på partsautonomi, så den væsentligste forskel ligger i lovvalget, når parterne ikke har aftalt det. Her har konventionen en meget skønspregt regel, der gør det vanskeligt at forudsige lovvalget, mens forordningen indeholder rimelige og faste lovvalgsregler. De faste lovvalgsregler kan dog fraviges, hvis sagen har åbenbart nærmere tilknytning til et andet land end det, der følger af den faste lovvalgsregel. Forordningen har de samme hensigtsmæssige regler som konventionen om beskyttelse af forbrugere.

Danmarks tilvalg af Rom-forordningen vil betyde, at retsstillingen bliver langt mere klar og gennemskelig, når parterne ikke har aftalt lovvalget samtidig med, at en vis grad af fleksibilitet bevares. Et tilvalg vil således have store fordele, udover den

opnåede harmonisering med de andre EU-lande, for Danmark.

Advokatrådet anbefaler derfor, at Danmark tilvælger Rom I-forordningen.

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1382/2013/EU af 15. maj 2014 om oprettelse af et program for retlige anliggender for perioden 2014 til 2020 (programmet)

Programmet for perioden 2014-2020 har til formål at bidrage til at videreudvikle et europæisk område med retfærdighed baseret på gensidig anerkendelse og gensidig tillid, navnlig ved at fremme og støtte det retslige samarbejde i civil- og strafferetlige spørgsmål.

Da Advokatrådet generelt finder, at Danmark bør tilvælge samtlige retsakter på det civilretlige område, er det en naturlig konsekvens heraf, at Danmark også tilvælger programmet for de næste fem-seks år.

Advokatrådet anbefaler derfor, at Danmark tilvælger programmet.

Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 655/2014/EU af 15. maj 2014 om indførelse af en procedure for en europæisk kendelse til sikring af bankindeståender med henblik på at lette grænseoverskridende gældsinddrivelse på det civil- og handelsretlige område (bankkontoforordningen)

Bankkontoforordningen indfører en europæisk procedure for sikring af indestående på en bankkonto, som vil gøre kreditor i stand til at forhindre, at debitor flytter eller hæver indeståender på sin bankkonto i EU. Efter forordningen kan kreditor, uden at debitor høres, på visse nærmere betingelser få udstedt en kontosikringskendelse ved en domstol til sikring af bankindeståender. Kreditor skal forelægge tilstrækkelig dokumentation til, at retten kan fastslå, at der er et akut behov for en beskyttende kontosikringskendelse, fordi der er reel risiko for, at den efterfølgende fuldbyrdelse af kreditors krav mod debitor uden en sådan foranstaltning vil blive umulig eller væsentligt vanskeligere. Har kreditor endnu ikke har opnået en retsafgørelse, et retsforlig eller et officielt bekræftet dokument, der forpligter debitor til at indfri kreditors krav, skal kreditor dokumentere, at kreditor sandsynligvis vil få medhold i realiteten i sit krav mod debitor. Bankkontoforordningen har stort set samme anvendelsesområde som Domsforordningen. Under Domsforordningen anerkendes og fuldbyrdes foreløbige retsmidler, herunder nationale retsmidler i form af en arrest af midler på en bankkonto. Danmark har ikke et samarbejde med andre lande om foreløbige retsmidler.

Advokatrådet finder, at bankkontoforordningen har en så snæver forbindelse med Domsforordningen, at det vil være hensigtsmæssigt at Danmark tilvælger bankkontoforordningen. Hertil kommer, at det vil være til stor fordel for danske

virksomheder, hvis de i lighed med virksomheder i andre EU-lande har mulighed for at få iværksat en bankkontosikringskendelse.

Advokatrådet anbefaler derfor, at Danmark tilvælger bankkontoforordningen.

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 650/2012 af 4. juli 2012 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser vedrørende arv, og om accept og fuldbyrdelse af officielt bekræftede dokumenter vedrørende arv og om indførelse af et europæisk arvebevis (arveretsforordningen)

Arveretsforordningen indeholder fælles regler om domstolenes internationale kompetence for dødsboer og om lovvalget for arvefaldet. Hertil kommer regler, der sikrer anerkendelse af fremmede dødsboer. Forordningen markerer et gennembrud på den internationale arverets område, hvor der i EU er små 500.000 grænseoverskridende dødsboer årligt. Efter forordningen skal et dødsbo som udgangspunkt behandles i den medlemsstat, hvor afdøde havde sædvanligt opholdssted på dødstidspunktet, ligesom skiftet som udgangspunkt sker efter dette lands regler.

Forordningen bygger på samme principper som dansk international arveret, der dog i vidt omfang er ulovreguleret og i stedet reguleret gennem sparsom retspraksis og teori. Danmark har alene et internationalt arveretligt samarbejde gennem den nordiske dødsbokonvention.

Det er derfor klart i Danmarks interesse at tilvælge arveretsforordningen, der sikrer ordnede forhold i internationale dødsboer i hele EU. Danmarks tilvalg af forordningen vil således betyde, at retsstillingen bliver langt mere klar og gennemskuelig. Et tilvalg vil således have store fordele, udover den opnåede harmonisering med de andre EU-lande, for Danmark.

Advokatrådet anbefaler derfor, at Danmark tilvælger arveretsforordningen.

--- 000Oooo---

Afslutningsvist anbefales det naturligvis, at Danmark tilvælger de retsakter på det civilretlige område, som Danmark allerede deltager i gennem parallelaftaler mv. Der er tale om den nye Domsforordning, der på samme måde som den hidtidige forordning bl.a. indeholder regler, der beskytter forsikringstagere, forbrugere og arbejdstagere, og forkyndelsesforordningen.

Det er Advokatrådets vurdering, at parallelaftalen fra 2005 om Domsforordningen, forkyndelsesforordningen og underholdsbidrag har fungeret acceptabelt som en nødløsning. Imidlertid må det erkendes, at ordningen i betydelig grad har vanskeliggjort samarbejdet på det civilretlige område i EU både internt mellem medlemsstaterne og i forhold til internationalt samarbejde med lande uden for EU, navnlig gennem Haagerkonferencen for International Privatre.

Med venlig hilsen

Torben Jensen